

Revision av den offentliga livsmedelskontrollen i leden efter primärproduktion 2022

Resultat från revisioner vid Livsmedelsverket och kommunala
kontrollmyndigheter

Denna titel kan laddas ner från: [Livsmedelsverkets publikationer](#)

Citera gärna Livsmedelsverkets texter, men glöm inte att uppge källan. Bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten. Det innebär att du måste ha upphovsmannens tillstånd att använda dem.

© Livsmedelsverket, 2023.

Författare:

Ann Rydin.

Rekommenderad citering:

Livsmedelsverket. Rydin, A. 2023. L 2023 nr 04: Revision av den offentliga livsmedelskontrollen i leden efter primärproduktion 2022. Livsmedelsverkets rapportserie. Uppsala.

L 2023 nr 04

ISSN 1104-7089

Omslag: Livsmedelsverket

Sammanfattning

Alla myndigheter blir inte längre reviderade

Länsstyrelserna har tidigare utfört revisionerna av de kommunala kontrollmyndigheterna. De har dock beslutat att från och med 2022 inte utföra revisionerna förrän det finns finansiering och bemyndigande på plats.

Det är den myndighet som utför livsmedelskontroll som ska se till att den blir reviderad. Det innebär att det är de kommunala kontrollmyndigheterna som behöver se till att de blir reviderade om Sveriges revisionssystem ska vara heltäckande på livsmedelsområdet.

Diskussioner förs nu mellan Sveriges Kommuner och Regioner, länsstyrelserna och berörda departement.

Sverige uppfyller inte EU-kommissionens riktlinjer om regelbunden revision

Sverige uppfyller inte EU-kommissionens riktlinje om att alla kontrollmyndigheter bör revideras inom en femårsperiod.

Under femårsperioden 2018 till och med 2022 reviderades drygt hälften av alla myndigheter som utför livsmedelskontroll. Trenden är att antalet revisioner minskar för varje år vilket delvis beror på covid-19-pandemin, men främst på att länsstyrelserna inte längre genomför några revisioner av kommunala kontrollmyndigheter. Av de kommunala kontrollmyndigheterna är det hela 101 av 246 som inte har fått någon revision under den senaste femårsperioden.

Länsstyrelserna har dessutom beslutat att inte genomföra några revisioner under 2023 heller, vilket innebär att läget kommer att förvärras ytterligare.

Få revisioner 2022

Endast 2 procent av de myndigheter som utför livsmedelskontroll reviderades under 2022, och ingen av dem var en kommunal kontrollmyndighet.

När länsstyrelserna beslutade att inte genomföra revisioner innebar det dessvärre också att flera planerade uppföljningar inte genomfördes. Majoriteten av de revisioner som tidigare har

genomförts av länsstyrelser har följts upp, men det finns flera undantag. I dessa fall går det därmed inte att uttala sig om vilka effekter revisionen har haft. Under året följde tre länsstyrelser upp sex tidigare revisioner. Vid uppföljningen var de flesta brister åtgärdade.

Livsmedelsverket genomförde en internrevision under året. Revisionen fokuserade på Livsmedelsverkets samordning, ledning och uppföljning av kontrollmyndigheterna, samt arbetet med att ge stöd och verka för en riskbaserad, likvärdig och effektiv livsmedelskontroll.

Särskilt fokus lades vid arbetet i förhållande till den kontroll som kontrollmyndigheterna ska genomföra för att identifiera livsmedelsbedrägerier. Revisorerna granskade även den redovisning som Livsmedelsverket varje år ska lämna till regeringen. Den ska beskriva hur livsmedelskontrollen kan utvecklas och förbättras samt de brister i kontrollen som identifierats och hur de kan åtgärdas.

Revisorerna konstaterade att de krav i EU-lagstiftningen som riktar sig till medlemsstaten Sverige inte var till fullo uppfyllda, men att Livsmedelsverket i huvudsak arbetade i enlighet med den nationella lagstiftningen. Därför gav revisorerna inga rekommendationer utan lämnade i stället tolv förslag om vad verksamheten bör arbeta vidare med för att bli mer verkningsfull och effektiv.

Alla myndigheter inom EU som utför offentlig livsmedelskontroll ska se till att bli reviderade. Revisionerna kan identifiera brister och bidra till ett bättre resursutnyttjande och en mer verkningsfull kontroll.

I Sverige utförs livsmedelskontroll av 269 olika myndigheter och de blir i sin tur reviderade av andra myndigheter. Ur både ett nationellt och ett internationellt perspektiv är det av stor betydelse för den svenska livsmedelsproduktionens trovärdighet att kontrollen och revisionen är välfungerande.

I denna rapport sammanställs resultatet av Livsmedelsverkets internrevision och revisioner vid kommunala kontrollmyndigheter under 2022. Samlade revisionsresultat ger en bild av hur Sveriges livsmedelskontroll uppfyller lagstiftningens krav och underlättar för de som arbetar med att utveckla och förbättra kontrollen.

Rapporten vänder sig främst till de myndigheter som har blivit reviderade eller som utför revisioner och till dem som arbetar med att stödja och utveckla revisionen eller livsmedelskontrollen. Andra målgrupper är berörda departement, politiker, allmänheten och media.

Innehåll

Sammanfattning	3
Alla myndigheter blir inte längre reviderade	3
Sverige uppfyller inte EU-kommissionens riktlinjer om regelbunden revision	3
Få revisioner 2022	3
1. Bakgrund	6
2. Genomförda revisioner	8
2.1 Revisioner de senaste femårsperioderna.....	8
2.2 Revisioner 2022	9
2.2.1 Livsmedelsverkets internrevision.....	11
3. Revisionernas effekt på den offentliga kontrollen.....	13
3.1 Uppföljande revisioner	13
4. Revisionssystemet under året.....	16
4.1 Samrådsgrupp för revision	16
4.2 Oberoende granskning av revisionssystemet	16
4.3 Nätverk för revision vid DG SANTE F	17
5. Slutsats	18

1. Bakgrund

Den offentliga livsmedelskontrollen ska kontrollera att livsmedelsaktörerna uppfyller lagstiftningens krav så att livsmedel är säkra, konsumenter inte vilseleds, och att fri rörlighet av livsmedel inom EU kan uppnås.¹ I Sverige utförs livsmedelskontrollen av flera olika myndigheter; Livsmedelsverket, länsstyrelserna, de kommunala kontrollmyndigheterna och Försvärsinspektören för hälsa och miljö (FIHM).

Enligt artikel 6 i förordning (EU) 2017/625² ska alla kontrollmyndigheter se till att de blir reviderade och vidta åtgärder till följd av resultatet. Dessa revisioner ska vara föremål för en oberoende granskning, och utföras på ett öppet sätt.³ DG SANTE F (EU-kommissionens kontor för hälso- och livsmedelsrevisioner och analys) genomför därutöver revisioner av den offentliga kontrollen i Sverige, inklusive revisionssystemet.

Revisionen ska vara en systematisk och oberoende undersökning för att avgöra om en verksamhet och dess resultat överensstämmer med det som planerats, och om planeringen genomförts på ett sätt som är verkningsfullt och lämpligt för att nå målen i förordning (EU) 2017/625. Syftet är också att utveckla kontrollen genom att identifiera förbättringsområden, både på enskilda myndigheter och i landet som helhet. Livsmedelsverket ansvarar för att samordna revisionssystemet i hela livsmedelskedjan.⁴

Revisionerna utförs i enlighet med EU-kommissionens vägledning om revision⁵. De planeras utifrån riskbaserade fleråriga revisionsprogram, där målet är att alla relevanta områden och myndigheter ska revideras inom en femårsperiod. I ettåriga program fastställs sedan vilka områden som ska revideras vid vilka myndigheter. Revisionerna består till stor del av dokumentgranskning och intervjuer, och kan omfatta en skuggkontroll, det vill säga ett moment där personalen vid den reviderade myndigheten utför en kontroll, som revisionsgruppen iakttar och bedömer. Resultatet av varje revision framgår av en revisionsrapport som delges den reviderade myndigheten.

¹ Förordning (EG) nr 178/2002, se särskilt artiklarna 5, 14, 16 och 17.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel.

³ Motsvarande krav på revision av kontroll av dricksvatten, snus och tuggtobak finns i 3 d § i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21).

⁴ 3 b och 8 a § i Förordning (SFS 2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket

⁵ Kommissionens tillkännagivande rörande vägledning om tillämpningen av bestämmelserna avseende revisioner som ska utföras enligt artikel 6 i förordning (EU) 2017/625 (2021/C 66/02).

Revisionsprocessen beskrivs närmare i Sveriges fleråriga nationella plan för kontrollen i livsmedelskedjan (NKP)⁶ och i Kontrollwiki⁷ där lagstiftningens krav delats upp i revisionsområden med tillhörande bedömningsstöd och mallar. Syftet är att främja ett enhetligt arbetssätt med likvärdiga bedömningar inom revisionssystemet.

I den här rapporten sammanställs de livsmedelsrevisioner som utförts i leden efter primärproduktionen. De revisioner som Jordbruksverket och Livsmedelsverket genomfört av länsstyrelsernas offentliga kontroll i primärproduktionen finns sammanställda i en separat rapport, se Livsmedelsverkets rapportserie: S 2023 nr 04: ”Revision av länsstyrelsernas offentliga kontroll i livsmedelskedjan 2022”.

⁶ se www.nkpwebben.se

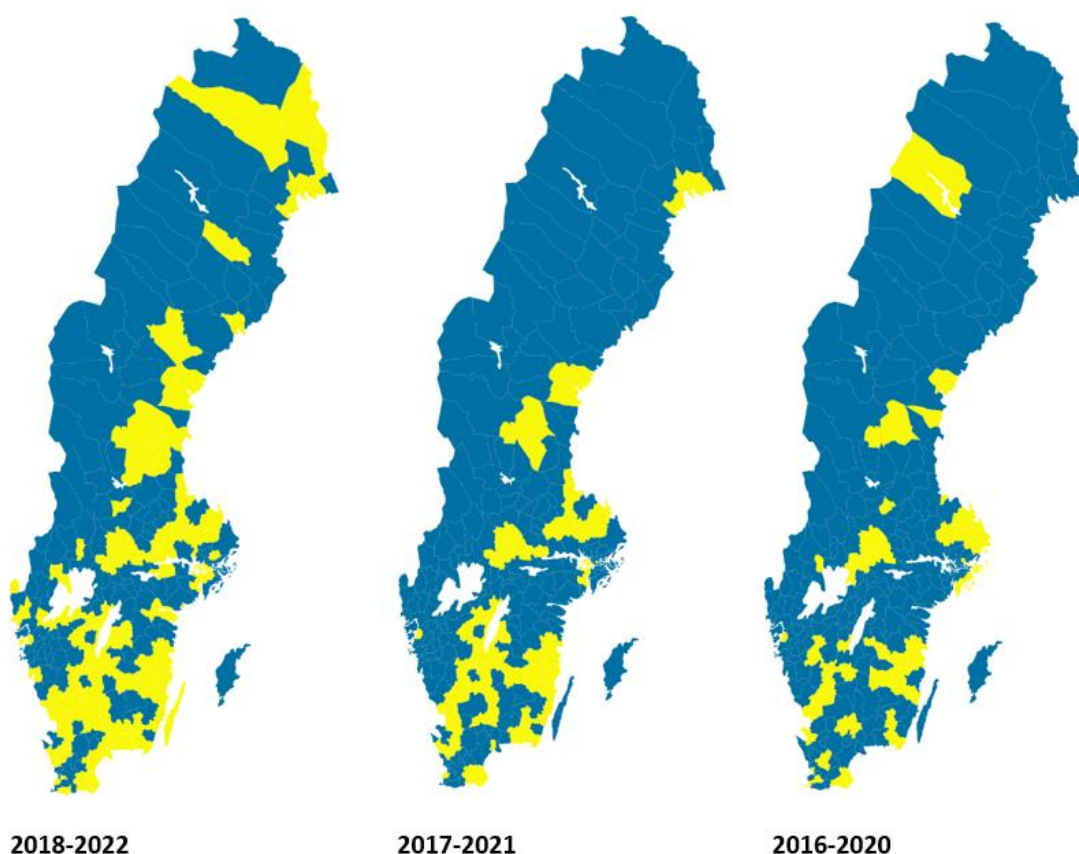
⁷ Läs mer under ”Revision av kontrollmyndigheters livsmedelskontroll” i Kontrollwiki på <https://kontrollwiki.livsmedelsverket.se>.

2. Genomförda revisioner

2.1 Revisioner de senaste femårsperioderna

Under femårsperioden 2018-2022 reviderades 59 procent av de kommunala kontrollmyndigheterna (145 av 246 st.). Det kan jämföras med 81 procent 2017-2021 och 82 procent 2016-2020. Se figur 1. Trenden är nedåtgående från en tidigare nivå på över 90 procent, dels på grund av covid-19-pandemin, men framför allt på grund av att länsstyrelserna under 2022 inte genomfört några revisioner av kommunala kontrollmyndigheter.

De kommunala kontrollmyndigheterna är färre än antalet kommuner eftersom två eller flera kommuner formellt kan gå samman och bilda en ny kontrollmyndighet. Under 2022 fanns det 25 kommunala kontrollmyndigheter som bestod av mer än en kommun. Detta medförde att Sveriges 290 kommuner utgjorde 246 kommunala kontrollmyndigheter. Se tabell 1.

Figur 1. Kommunala kontrollmyndigheter som reviderats under femårsperioderna 2018-2022, 2017-2021 och 2016-2020. De myndigheter som inte reviderats är markerade i gult; 2018-2022 (101 st.), 2017-2021 (47 st.) och 2016-2020 (44 st.).

Under 2018-2022 genomförde Livsmedelsverket även internrevisioner, en revision av FIHM, samt revisioner vid 18 av 21 länsstyrelser. Det innebär att 61 procent av alla myndigheter som utför livsmedelskontroll har reviderats (jmf. 82 procent under 2017-2021, och 81 procent under 2016-2020).

Detta innebär att EU-kommissionens riktlinje om att samtliga kontrollmyndigheter bör revideras inom en femårsperiod inte är uppfyllt.

2.2 Revisioner 2022

Länsstyrelserna beslutade att inte genomföra några revisioner av kommunala kontrollmyndigheter under 2022 då det saknas finansiering, bemyndigande och avtal för att utföra dem. Det utfördes således inga revisioner av kommunala kontrollmyndigheter.

Livsmedelsverket genomförde en internrevision och fem revisioner av länsstyrelsernas livsmedelskontroll i primärproduktionen. Sammantaget innebär det att endast 2 procent av alla myndigheter som utför livsmedelskontroll blev reviderade under 2022. Se tabell 1.

Tabell 1. Antal kommunala kontrollmyndigheter och kommunsamarbeten med gemensam nämnd i respektive län, samt antal av dem som reviderats under 2022 och under 2018-2022.

Län	Antal kommunala myndigheter (varav samarbeten)	Antal revisioner 2022	Antal reviderade myndigheter 2018-2022 (ej reviderade)
Blekinge	3 (1)	-	0 (3)
Dalarna	14 (2)*	-	12 (2)
Gotland	1 (-)	-	1 (0)
Gävleborg	7 (2)	-	3 (4)
Halland	6 (-)	-	0 (6)
Jämtland	7 (2)**	-	7 (0)
Jönköping	12 (2)***	-	4 (8)
Kalmar	11 (1)	-	2 (9)
Kronoberg	8 (-)	-	4 (4)
Norrbotten	14 (-)	-	9 (5)
Skåne	27 (2)	-	16 (11)
Stockholm	23 (2)	-	9 (14)
Södermanland	9 (-)	-	7 (2)
Uppsala	8 (-)	-	3 (5)
Värmland	14 (1)****	-	10 (4)
Västerbotten	14 (1)	-	13 (1)
Västernorrland	6 (-)**	-	2 (4)
Västmanland	7 (1)*	-	2 (5)
Västra Götaland	37 (4)***	-	27 (10)
Örebro	7 (3)****	-	5 (2)
Östergötland	11 (1)	-	9 (2)
Totalt	246 (25)	0	145 (101)

*Länsstyrelserna i Västmanland och Dalarna delar på revisionen av Västmanland-Dalarnas miljö- och byggnadsnämnd. Resultatet redovisas vid Dalarnas län.

**Länsstyrelserna i Västernorrland och Jämtland delar på revisionen av Bräcke-Ånge bygg- och miljönämnd. Resultatet redovisas vid Jämtlands län.

*** Länsstyrelserna i Jönköping och Västra Götaland delar på revisionen av Gislaved-Tranemo bygg- och miljönämnd. Resultatet redovisas vid Jönköpings län.

**** Länsstyrelserna i Örebro och Värmland delar på revisionen av Karlskoga-Storfors myndighetsnämnd. Resultatet redovisas vid Örebro län.

2.2.1 Livsmedelsverkets internrevision

Vid Livsmedelsverkets internrevision granskades område Styrning och vägledning och då särskilt avdelningarna för Kontrollering och Företags- och myndighetsstöd.

Revisionen fokuserade på artikel 4.2 a) i förordning (EU) 2017/625 som handlar om att en medlemsstat ska säkerställa en effektiv och verkningsfull samordning mellan myndigheter och en enhetlig och verkningsfull livsmedelskontroll i hela landet. Särskilt fokus lades också på Livsmedelsverkets arbete i förhållande till artikel 9.2 i samma förordning, som handlar om att behöriga myndigheter ska utföra offentliga kontroller regelbundet och med lämplig riskbaserad frekvens för att identifiera eventuella avsiktliga överträdelser som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande. Dessutom granskades den redovisning som Livsmedelsverket varje år ska lämna till regeringen, enligt Livsmedelsverkets instruktion. Redovisningen ska beskriva hur livsmedelskontrollen kan utvecklas och förbättras, samt de brister i kontrollen som identifierats och hur de kan åtgärdas.

Resultat av Livsmedelsverkets internrevision

Revisorerna konstaterade att artikel 4.2 a) i förordning (EU) 2017/625, som riktar sig till medlemsstaten, inte var till fullo uppfylld. Samordningen var inte alltid verkningsfull och den kunde i vissa fall ske mer effektivt. Tidigare revisioner, utvärderingar och utredningar visar också att kontrollen i Sverige på flera områden varken är enhetlig eller verkningsfull.

Revisorerna gjorde dock bedömningen att Livsmedelsverket i enlighet med nationell lagstiftning (livsmedelslagen, livsmedelsförordningen och Livsmedelsverkets instruktion), gav stöd och vägledning till kontrollmyndigheterna och på olika sätt verkade för en riskbaserad, effektiv och likvärdig livsmedelskontroll i landet. Livsmedelsverket ledde och följde också upp kontrollen på olika vis och använde sig i viss mån av de verktyg som finns att ta till, även om vägledning och utbildning dominerar. Livsmedelsverket samordnade kontrollmyndigheterna, även om ansvarsfördelningen mellan länsstyrelserna och Livsmedelsverket vad gäller samordning av kommunala myndigheter var något oklar.

Vid revision av andra myndigheter i kontrollsystemet har det noterats att artikel 9.2 i förordning (EU) 2017/625 inte varit implementerad. Vid Livsmedelsverket pågick ett omfattande projekt som sannolikt kommer att öka kontrollmyndigheternas kunskap och förmåga att planera och genomföra kontroll för att upptäcka livsmedelsbedrägerier.

Den redovisning av livsmedelskontrollens brister och förbättringsområden som Livsmedelsverket årligen skickar till regeringen innehöll det som efterfrågas. En stor del av den beskrev dock Livsmedelsverkets uppdrag och pågående arbete, vilket inte efterfrågas.

Av skälen ovan gav revisorerna inga rekommendationer utan lämnade istället tolv förslag.

Förslagen handlade om att Livsmedelsverket bättre behöver följa upp effekterna av de insatser som görs för att kunna avgöra vilka insatser som ger vilken effekt. Livsmedelsverket bör också undersöka vad som avgör om en insats får genomslag och vad som kan göras för att öka följsamheten och påskynda implementeringen av olika aktiviteter.

Andra förslag handlade om att Livsmedelsverket bör säkerställa att det nationellt går att följa myndigheternas implementering av artikel 9.2 i förordning (EU) 2017/625. Ett förtydligande av Livsmedelsverkets roll vid hantering av större livsmedelsbedrägerier som rör flera myndigheter behövs också, så att ärenden kan hanteras skyndsamt med en tydlighet som gör att andra myndigheter kan agera snabbt och enhetligt. Det finns också behov av ett säkert sätt att dela information om misstänkt livsmedelsbedrägeri mellan kontrollmyndigheterna.

Livsmedelsverket föreslogs därutöver utveckla redovisningen till regeringen om kontrollens brister och förbättringsområden så att den blir ett användbart verktyg för båda parter. Innehållet bör renodlas och stämmas av mot regeringens önskemål. Det bör finnas en tydlig process för framtagandet, särskilt när viktiga slutsatser och åtgärder mot brister tas fram.

Livsmedelsverket föreslogs också fortsätta samordna och stödja länsstyrelserna. Exempelvis genom att vidareutveckla den nationella kontrollplaneringen så att den omfattar mera, som kontrollernas innehåll och kontrollmetoder.

3. Revisionernas effekt på den offentliga kontrollen

Revisionen kan anses ha effekt om den upptäcker de brister som finns i den reviderade myndighetens verksamhet, och om dessa sedan åtgärdas. Det är den myndighet som blivit reviderad som är skyldig att ta hand om revisionsresultatet och genomföra lämpliga åtgärder.

Den som utfört revisionen bedömer den reviderade myndighetens åtgärdsplan och verifierar sedan att åtgärdsplanen följts, det vill säga följer upp att åtgärder genomförs. Detta kan göras på olika sätt beroende av bristens art och omfattning, exempelvis via e-post eller telefon, genom bedömning av dokument som skickats in, eller genom en uppföljning på plats. Uppföljningen sker normalt i samband med åtgärdsplanens olika slutförandedatum.

I de fall inga åtgärder vidtas, eller om endast överksamma åtgärder vidtas, kan det bli aktuellt med ytterligare insatser. Livsmedelsverket kan kontaktas för att diskutera vidare handläggning av ett ärende. Livsmedelsverket kan då göra en särskild uppföljning, och har befogenhet att förelägga en kommunal kontrollmyndighet att vidta åtgärder. Erfarenheter från revisionerna kan också göra att en viss myndighet blir reviderad oftare eller mer sällan.

3.1 Uppföljande revisioner

Även om inga revisioner utfördes under 2022, så följde tre länsstyrelser upp tidigare revisioner vid sex kommunala kontrollmyndigheter. Resultatet visade att majoriteten av myndigheterna arbetade aktivt med att genomföra sina åtgärdsplaner och att huvuddelen av bristerna åtgärdats. Det fanns dock brister som bedömdes som kvarstående.

Under 2022 överlämnades tre ärenden från länsstyrelser till Livsmedelsverket för vidare hantering. Samtidigt avslutades sex tidigare överlämnanden efter olika insatser från Livsmedelsverket. Ingen kommunal kontrollmyndighet blev förelagd att vidta åtgärder under året. En överlämning hanterades fortsatt vid årsskiftet 2022/2023. Se tabell 2.

Tabell 2. Uppföljande revisioner av kommunala kontrollmyndigheter och Livsmedelsverket, samt andra insatser 2022.

Län/ Livsmedelsverket	Myndigheter som fått uppföljande revision (år ursprunglig revision, SLUT=slutbedömd, alla åtgärder uppföljda)	Myndigheter som överlämnats till Livsmedelsverket för åtgärder (överlämnad, pågår, avslutad)
Blekinge	-	-
Dalarna	-	Västmanland-Dalarnas Miljö- och byggnadsnämnd (överlämnad 2019, avslutad 2022)
Gotland	-	-
Gävleborg	-	-
Halland	-	-
Jämtland	-	-
Jönköping	Aneby (2019, SLUT), Gnosjö (2019, SLUT), Sävsjö (2019, SLUT)	-
Kalmar	-	-
Kronoberg	-	-
Norrbottnen	Boden (2020, SLUT) Piteå (2021, SLUT)	-
Skåne	Eslöv (2021, SLUT)	Eslöv (överlämnad 2022, avslutad 2022)
Stockholm	-	-
Södermanland	-	Nyköping (överlämnad 2022, avslutad 2022)
Uppsala	-	-
Värmland	-	-
Västerbotten	-	-
Västernorrland	-	-
Västmanland	-	-
Västra Götaland	-	Alingsås (överlämnad 2021, avslutad 2022), Dalslands miljö- och energiförbund (överlämnad 2021, avslutad 2022), Miljö- och byggnadsnämnden Mariestad, Töreboda, Gullspång (överlämnad 2022, pågår) Öckerö (överlämnad 2019, avslutad 2022)
Örebro	-	-
Östergötland	-	-
Livsmedelsverket	-	-
Totalt	6 kommunala myndigheter	Sju kommunala myndigheter i fyra län: - tre överlämnades till Livsmedelsverket 2022 - sex avslutades av Livsmedelsverket 2022 - en hanterades fortsatt av Livsmedelsverket årsskiftet 2022/2023

De flesta av länsstyrelserna har följt upp de revisioner som genomförts, men det finns undantag där länsstyrelsen antingen inte utfört någon uppföljning, eller inte rapporterar in den till Livsmedelsverket. I dessa fall går det inte att uttala sig om revisionens eventuella effekt.

I tabell 3 redovisas antalet revisioner vid kommunala myndigheter där brister noterats under ett visst år, och andelen av dessa som därefter fått en eller flera uppföljningar. Vissa åtgärder är mer omfattande än andra och det är naturligt att det dröjer innan de följs upp. Revisioner från 2019 och 2020 borde dock normalt ha fått åtminstone en deluppföljning innan utgången av 2022. Tabellen indikerar att uppföljningstakten kan vara för låg.

Tabell 3. Antal (procent) av revisioner vid kommunala kontrollmyndigheter med brister under ett visst år som fått en eller flera uppföljningar därefter.

År	Antal revisioner med brister	Antal (%) av dessa som följts upp
2019	42	31 (74 %)
2020	21	9 (43 %)
2021	33	5 (15 %)

Livsmedelsverket följde inte upp någon tidigare rekommendation under året. Det berodde på att internrevisionen 2021 genomfördes sent på året, och att åtgärdsplanen fastställdes med viss fördröjning. Uppföljningen är därför planerad under 2023.

Sammantaget har revisionerna en positiv effekt på den offentliga livsmedelskontrollen då majoriteten av bristerna har åtgärdats vid uppföljning. Vissa brister kvarstår dock, och i minst en fjärdedel av fallen går det inte att uttala sig om effekten eftersom de revisionerna inte följts upp i rimlig tid.

4. Revisionssystemet under året

4.1 Samrådsgrupp för revision

Samrådsgruppen för revision, som leds av Livsmedelsverket, ska ge stöd och råd till de myndigheter som utför eller låter utföra revision. Den ska även bistå Livsmedelsverket i samordningen av det nationella revisionssystemet. Gruppen består av representanter för länsstyrelserna och de kommunala kontrollmyndigheterna inklusive SKR, FIHM, Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket och Livsmedelsverket.

Under 2022 har gruppen fokuserat på det nationella målet för revision⁸ ”Sverige har ett heltäckande och riskbaserat revisionssystem”. Sverige saknar revision inom flera kontrollområden; växtskyddsmedel, ABP, kontaktmaterial och delar av kontrollen som utförs av FIHM. Dessutom saknas revision av kommunal livsmedelskontroll för närvarande. Samrådsgruppen påbörjade en utredning under 2022 för att ta fram förslag på hur ett heltäckande system bäst kan organiseras. Bemyndigande och finansiering av revisionerna av kommunala myndigheter kan dock inte utredningen lösa, utan den frågan vilar hos de myndigheter som ska revideras och berörda departement.

4.2 Oberoende granskning av revisionssystemet

Revisionerna ska granskas av en oberoende part. Sverige samarbetar med de andra nordiska länderna Finland, Norge, Danmark och Island om oberoende granskning av revisionssystemen. Granskningen innebär att revisorer från två av länderna tillsammans granskar ett av de andra länderna enligt en femårig plan. De kriterier som används är EU-kommissionens riktlinjer om revision och de referensdokument som tagits fram av nätverket för revision vid DG SANTE F.

Under 2022 deltog en revisor från Jordbruksverket i granskningen av Islands revisionssystem och delar av Danmarks revisionssystem (Lantbruksstyrelsens revisionsverksamhet). En granskning av revisionerna på livsmedelsområdet i Sverige finns planerad under 2023.

⁸ Se ”Nationella revisionsmål” i Sveriges fleråriga nationella kontrollplan på www.nkpwebben.se

4.3 Nätverk för revision vid DG SANTE F

Sverige ingår i ett EU-nätverk om revision där revisorer från Livsmedelsverket och Jordbruksverket deltar. Nätverket träffas två gånger per år för att diskutera aktuella frågor, utbyta erfarenheter om tillämpningen av revisioner, och identifiera bra arbetssätt. För att sprida informationen skrivs referensdokument som inte är rättsligt bindande, men som kan användas som vägledning.

Under 2022 har ett digitalt och ett fysiskt möte i Irland genomförts. Två arbetsgrupper i nätverket har under året arbetat med att uppdatera referensdokumenten om riskbaserad planering av revisioner, och revision av kontrollens effekt. En representant från Livsmedelsverket ingår i den sistnämnda arbetsgruppen. Referensdokumenten bidrar till ökad likvärdighet i medlemsstaterna.

5. Slutsats

Endast 2 procent av alla myndigheter som utför livsmedelskontroll blev reviderade under året, och ingen av dem var en kommunal kontrollmyndighet. Det beror på att länsstyrelserna, som tidigare reviderade kommunala kontrollmyndigheter, beslutat att inte genomföra några revisioner förrän bemyndigande om att utföra revision och finansiering är på plats.

Det innebär att revisionssystemet inte längre är heltäckande på livsmedelsområdet, och att Sverige inte längre följer EU-kommissionens riktlinjer om att samtliga myndigheter bör revideras inom en femårsperiod. Hela 101 stycken av de kommunala kontrollmyndigheterna har inte reviderats den senaste femårsperioden.

Artikel 6 i förordning (EU) 2017/624 anger att det är den behöriga myndigheten som ska se till att den blir reviderad. Det innebär att de kommunala myndigheterna behöver se till att de blir reviderade om Sveriges revisionssystem ska vara heltäckande på livsmedelsområdet.

Ur ett internationellt perspektiv riskerar Sveriges kontroll- och revisionssystem att förlora trovärdighet. EU-kommissionens DG SANTE F genomför regelbundet revisioner av den offentliga kontrollen i Sverige, inklusive revisionssystemet. Redan nu finns information om att ingen revision genomförs vid kommunala kontrollmyndigheter i den landsprofil (country profile) som DG SANTE F publicerar på sin hemsida.⁹ Dessutom är en oberoende granskning av Sveriges revisionssystem på livsmedelsområdet planerad hösten 2023.

Revisionsresultaten har alltid varit en viktig informationskälla för de som arbetar med att stödja och utveckla kontrollen och det är inte bra att den informationen nu går förlorad. Tidigare revisioner har dessutom visat att många kommunala kontrollmyndigheter har omfattande brister i sin kontrollverksamhet, och att revisionerna haft en positiv effekt då brister åtgärdats. När länsstyrelserna beslutade att inte genomföra några revisioner under 2022, så innebär det dessvärre att de flesta inte heller genomförde planerade uppföljningar av tidigare revisioner.

Diskussioner pågår mellan Sveriges kommuner och regioner (SKR), länsstyrelserna och berörda departement, men frågan är för närvarande inte löst.

⁹ Se [Food Audits and Analysis | Food Safety \(europa.eu\)](#)

